

Iso Masihning Vahiy Kitobi — O‘n Beshinchi Qism

Yettinchi muhr va bashoratli haqiqatning ochilishi

Jeff Pippenger

2023-11-13

Va u yettinchi muhrni ochganida, osmonda qariyb yarim soat sukut bo‘ldi. Va men Xudoning huzurida turgan yetti farishtani ko‘rdim; ularga yetti karnay berildi. Va boshqa bir farishta kelib, qurbongoh oldida turdi; uning qo‘lida oltin tutatqi idishi bor edi. Unga ko‘p tutatqi berildi, toki uni taxt oldidagi oltin qurbongoh ustida barcha azizlarning ibodatlari bilan birga taqdim etsin. Va tutatqining tutuni, azizlarning ibodatlari bilan birga, farishtaning qo‘lidan Xudoning huzuriga ko‘tarildi. Va farishta tutatqi idishini olib, uni qurbongohning olovi bilan to‘ldirdi-da, yerga tashladi; va ovozlari, momaqaldiroqlar, chaqmoqlar va zilzila yuz berdi. Vahiy 8:1–5.

Biz Qo‘shma Shtatlar birinchi osmondan nopok olovni pastga tushiradigan tarix davrida, samoviy muqaddas maskandan muqaddas olovning to‘kilishini ko‘rib chiqmoqdamiz. Vahiy kitobining o‘ninchi bobida yetti momaqaldiroq aytgan narsaning vahyi sinov muddati yopilishidan sal avvalgacha muhrlangan bo‘lishi kerak edi. Yettinchi muhr ochilganda ham sinov muddati yopilish arafasida turgan holda tasvirlanadi.

Va u menga dedi: “Bu kitobning bashorat so‘zlarini muhrlama, chunki vaqt yaqindir. Nohaqlik bo‘lgan yana nohaqlik qilsin; iflos bo‘lgan yana iflos bo‘lib qolsin; solih bo‘lgan yana solihlik qilsin; muqaddas bo‘lgan esa yana muqaddas bo‘lib qolsin.” Vahiy 22:10, 11.

Yettinchi muhrning ochilishi yetti farishta karnay chalishga hozirlanayotgan paytda sodir bo‘ladi.

Yetti karnayga ega bo‘lgan yetti farishta karnay chalishga hozirlandilar. Vahiy 8:6.

Sinov muddati tugaganda, “hech kim” “ma’badga kira olmaydi”, chunki insonlarning gunohlari uchun Masihning shafaoti nihoyasiga yetgan bo‘ladi. Sinov muddati yopilgan bo‘ladi, va yetti farishtaga Xudoning g‘azab kosalarini to‘kib yuborish amri beriladi.

Va Ma’bad Xudoning ulug‘vorligidan va Uning qudratidan chiqqan tutun bilan to‘ldi; va yetti farishtaning yetti balosi tamom bo‘lmaguncha, hech kim Ma’badga kira olmadi. Va men Ma’baddan chiqqan baland bir ovozning yetti farishtaga shunday deganini eshitdim: “Yo‘lingizga boringlar va Xudoning g‘azabi to‘la kosalarini yer yuziga quyinglar.” Vahiy 15:8, 16:1.

Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobidan o‘n birinchi bobigacha bo‘lgan qismida yetti karnayni chaladigan yetti farishta, yetti oxirgi baloni to‘kadigan yetti farishtadan boshqa ekanini ko‘rsatuvchi hech qanday dalil yo‘q. Aksincha, yetti karnay bilan ifodalangan hukmlarning bashoratli xususiyatlari o‘n oltinchi bobdagi Xudoning g‘azabi yetti kosasining joylashuvi va ta’sirlari bilan parallel tarzda namoyon bo‘ladi. Bundan ham bevositaroq bog‘liqlik sifatida, karnay

hukmlari bevosita balolar deb ataladi.

Va bu balolar bilan o'ldirilmagan qolgan insonlar ham o'z qo'llarining ishlaridan tavba qilmadilar; shunday ekan, ular jinlarga hamda na ko'ra oladigan, na eshita oladigan, na yura oladigan oltin, kumush, mis, tosh va yog'och butlarga sajda qilishdan qaytmadilar. Vahiy 9:20.

Yettinchi muhrning ochilishi sinov muddatining yakuniga yaqinlik kontekstida qasddan joylashtirilgan. Yettinchi muhr, Yuhanno ham, shuningdek Pavlus ham yozishi man etilgan yetti momaqalldiroq "so'zlagan" narsalarning ikkinchi guvohini ifodalaydi.

Va sherning bo'kirigidek baland ovoz bilan nido qildi; va u nido qilganida, yetti momaqalldiroq o'z ovozlari chiqardi. Va yetti momaqalldiroq o'z ovozlari chiqarganida, men yozmoqchi edim; va osmondan menga shunday degan bir ovozni eshitdim: "Yeti momaqalldiroq aytgan narsalarni muhrlab qo'y, va ularni yozma." Vahiy 10:3, 4.

Yeti momaqalldiroq tomonidan "aytilgan" narsa muhrlab qo'yildi, va yigirma ikkinchi bobda Vahiy kitobida muhrlab qo'yilgan bashorat ochilishi kerak edi; yettinchi muhrda bo'lgani kabi, u sinov muddati yopilishidan sal avval ochilishi lozim edi.

Opa Uayt yetti momaqalldiroqning "aytganlari"ni muhrlab qo'yish Yahudo qabilasidan bo'lgan Arslonning xuddi Doniyorga o'z kitobini oxirzamon vaqtigacha muhrlab qo'yishni buyurganidagi amalini ifodalaganini ko'rsatadi. Doniyor va Vahiy kitoblari ayni bir kitobdir, va Vahiyda Iso yetti muhr bilan muhrlangan kitobni ochganda Yahudo qabilasidan bo'lgan Arslon sifatida tasvirlanadi; demak, Doniyorga ham o'z kitobini oxirzamon vaqtigacha muhrlab qo'yishni buyurgan Zot Yahudo qabilasidan bo'lgan Arslonning O'zidir. Yahudo qabilasidan bo'lgan Arslon O'z Kalomini muhrlaydigan ham, muhrdan yechadigan ham Zotdir, chunki U Kalomdir.

"Bu yetti momaqalldiroq o'z ovozlari yangratganlaridan so'ng, Yuhannoga ham, Danielga kichik kitob xususida berilganidek, shunday amr keladi: 'Yeti momaqalldiroq aytgan narsalarni muhrlab qo'y.'" The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-jild, 971-bet.

Daniyel va Vahiy kitoblaridagi ichki dalillar shuni ko'rsatadiki, yettinchi muhrning ochilishi yetti momaqalldiroq aytgan narsaning ochilishiga ikkinchi guvohlikdir. Daniyel kitobining ochilishi ham, yetti muhr bilan muhrlangan kitobning ochilishi ham, bashoratli xabar ochilganda oshkor etiladigan haqiqatlarning tabiatiga ko'ra bosqichma-bosqich ekanini ko'rsatadi. Shuning uchun Daniyel kitobi buni bilimning ortishi sifatida ifodalaydi, Vahiy kitobi esa uni bir muhrning ortidan boshqasini olib tashlash tarzida tasvirlaydi.

Bu mukammal kungacha tobora ravshanlashib boradigan nurdir.

Ammo solihlarning yo'li porlab turgan nur kabidir, u komil kun bo'lguncha tobora ravshanlashib boradi. Hikmatlar 4:18.

"haqiqat" muhrdan yechilganda, u bosqichma-bosqich ochiladi.

"Agar Xudoning qadimiy xalqiga Uning ularga nisbatan marhamat va hukmda, maslahat va tanbehda qilgan muomalalarini tez-tez yodga olib turish zarur bo'lgan bo'lsa, biz uchun ham Uning Kalomida bizga yetkazilgan haqiqatlar ustida tafakkur qilish xuddi shunchalik

muhimdir, — shunday haqiqatlarki, ularga quloq tutilsa, ular bizni kamtarlikka, bo‘ysunishga va Xudoga itoat etishga olib boradi. Biz haqiqat orqali muqaddas qilinmog‘imiz kerak. Xudoning Kalomi har bir davr uchun alohida haqiqatlarni taqdim etadi. Xudoning o‘tmishda O‘z xalqi bilan qilgan muomalalari bizning diqqat bilan e‘tibor berishimizga loyiqdir. Biz ular o‘rgatish uchun mo‘ljallangan saboqlarni o‘rganmog‘imiz kerak. Ammo biz ular bilan qanoatlanib qolmasligimiz kerak. Xudo O‘z xalqini qadam-baqadam yetaklamog‘da. Haqiqat izchil ochilib boradi. Jiddiy izlovchi osmondan doimo nur olib turadi. Haqiqat nima? — degan savol doimo bizning izlanishimiz bo‘lishi kerak.” Signs of the Times, 1881-yil 26-may.

2023-yil iyul oyining oxirida Iso Masihning Vahiy Kitobi muhrdan ochila boshladi.

Yettinchi muhr va yetti momaqaldironqning so‘zlari bilan bo‘lgani kabi, Iso Masihning Vahiyi ham sinov muddati yopilishidan sal oldin muhrdan yechiladi. U yettinchi muhrning olib tashlanishi va yetti momaqaldironq orqali ifodalangan ayni xabarning uchinchi guvohligini taqdim etadi. Vahiy kitobidagi o‘sha uch tasvir Iso Masihning Vahiyi xabarini tashkil etish uchun birlashadigan uch guvohdir. Bu uch guvohning muhrdan yechilishi bosqichma-bosqichdir. Uning ta’sirlari ham bosqichma-bosqichdir.

“Xudoning qonuniga itoat etish muqaddaslanishdir. Qalbdagi bu ish borasida noto‘g‘ri tasavvurlarga ega bo‘lganlar ko‘p, biroq Iso O‘z shogirdlari haqiqat orqali muqaddaslanishlar deb ibodat qildi va shunday deb qo‘shimcha qildi: ‘Sening kaloming haqiqatdir’ (Yuhanno 17:17). Muqaddaslanish bir lahzada sodir bo‘ladigan emas, balki itoat uzluksiz bo‘lgani kabi, izchil davom etadigan ishdir. Shayton o‘z vasvasalarini bizga yo‘naltirar ekan, o‘zlikni yengish uchun kurash qayta-qayta olib borilishi kerak bo‘ladi; ammo itoat orqali haqiqat qalbni muqaddaslaydi. Haqiqatga sodiq bo‘lganlar Masihning fazilatlarini orqali hayotning har qanday o‘zgaruvchan sharoiti ta’sirida shakllanib qolishlariga sabab bo‘lgan fe‘l-atvorning barcha zaifliklarini yengib o‘tadilar.” Faith and Works, 85.

Iso Masihning Vahiy kitobini tushunishning bosqichma-bosqich rivojlanishi 2023 yil iyul oyining oxirida nashr etila boshlandi. O‘sha vaqtda nashr etila boshlangan haqiqatlarni anglash jarayoni esa 2020 yil 18 iyuldan ko‘p o‘tmay boshlangan edi.

Yettinchi muhrning ochilishiga doir xabarda aniqlab ko‘rsatilgan haqiqat Yarim tun nidosining yo‘l-belgisiga taalluqlidir. Millerchilar tarixidagi Yarim tun nidosi haqiqatning bosqichma-bosqich rivojlanishi edi, va bu haqiqatni Samuel Snowning faoliyatini tarixiy ko‘rib chiqish orqali namoyon etish mumkin. Iso uchinchi farishta harakatini birinchi farishta harakati bilan tasvirlaydi, chunki U har doim oxirni boshlanish bilan tasvirlaydi.

Yarim tun faryodi xabarini shakllantirish uchun birlashadigan haqiqatlar — Xudoning kim ekanligi va Uning fe‘l-atvori O‘z Kalomida qanday ifodalanganini anglashdir. Bu haqiqatlar, shuningdek, oxir-oqibat Yarim tun faryodi xabarini e‘lon qiladiganlar bajo keltiradigan tarixiy jarayonning nihoyatda batafsil tavsifini ham o‘z ichiga oladi. Yetti momaqaldironqning yashirin tarixi ana shu tarixiy jarayonni aniqlab beradi. Yettinchi muhr o‘sha batafsil tarixiy jarayonning bir qismidir, biroq uning vahiy etilishi Yarim tun faryodi xabari yakunlanadigan paytdan boshlanuvchi davrga qaratilgan bo‘lib, shu tariqa bir yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishi qachon amalga oshishini

belgilab beradi. Yettinchi muhrning bosqichma-bosqich olib tashlanishi Yarim tun faryodi xabari to‘liq rivojlantirilganda, ya‘ni 1844 yil yozidagi Exeter chodir yig‘ini misolida ko‘rsatilganidek, boshlanadi. Ushbu maqolalar sizning Exeter chodir yig‘iniga kelishingiz uchun shaxsiy taklifnomangizdir.

Yettinchi muhr ochilganda, qurbongohdan olingan olov yerga tashlanadi, va “ovozlar, momaqaldirloqlar, chaqmoqlar va zilzila” yuz beradi. “Ovoz” karnayni anglatadi.

Bor ovozing bilan faryod qil, o‘zingni ayama, ovozingni karnay kabi baland ko‘tar, va Mening xalqimga ularning itoatsizligini, Yoqub xonadoniga esa ularning gunohlarini ko‘rsat. Ishayo 58:1.

Karnay ovozi yaqinlashib kelayotgan hukm haqida ogohlantiruvchi xabarni bildiradi. Ishayo Xudoning xalqiga ovozi karnay kabi ko‘tarishni buyurganida, ular baland ovoz bilan “hayqirishlari” kerak. Yarim Tun Nidosi xabari Yakshanba qonunining zilzila soatidan sal avval muhrdan ochiladi. Tez orada kelajak Yakshanba qonunidan sal avval muhrdan ochiladigan Yarim Tun Nidosi xabari baland nido darajasiga qadar kuchayib boradigan xabardir. Ishayo “Baland ovoz bilan hayqir” deganida, u Uchinchi farishtaning baland nidosi bilan bog‘liq uyg‘unlashuvni nazarda tutmoqda; bu Yarim Tun Nidosi xabariga qo‘shiladigan ikkinchi ovozdir. Qudratli Yarim Tun Nidosi xabari yettinchi karnayning ogohlantiruvidir, bu esa uchinchi voy demakdir. Xudoning xalqi shuni tushunishi kerakki, o‘sha karnay xabari yangraganida, ular sinov muddatining eng so‘nggi lahzalarida bo‘ladilar. Shuning uchun Ishayoning buyrug‘i sinov muddatining yopilishiga tayyorlanish haqidagi ogohlantirishdir; bu Islomning uchinchi voyidagi karnay hukmi Xudoning Shabbatini rad etgani uchun Qo‘shma Shtatlarga urilish arafasida ekanligi haqidagi ogohlantirishdir. Yakshanba qonuni paytida, Vahiy kitobining o‘n sakkizinchi bobidagi ikki “ovoz”ning birinchisi bo‘lgan Yarim Tun Nidosi baland nido darajasiga qadar kuchayadi. O‘sha paytda hali Bobil ichida bo‘lgan Xudoning boshqa farzandlari tashqariga chaqiriladi.

“Bu vaqt uchun haqiqat, uchinchi farishtaning xabari, baland ovoz bilan, ya‘ni buyuk yakuniy sinovga yaqinlashganimiz sari tobora ortib boruvchi qudrat bilan e‘lon qilinishi lozim.” The 1888 Materials, 710.

Uchinchi farishtaning “baland nidosi”ning “ortib boruvchi qudrati” Sinayda O‘n Amrni Yahovaning O‘zi e‘lon qilganida timsollangan edi. O‘sha voqeada tog‘ larzaga kelib, tutunga aylangan sari, karnayning sadosi tobora kuchayib bordi. Qo‘rquv shu qadar buyuk ediki, hatto Muso ham qattiq titradi. Shunda xalq qo‘rquv ichida o‘z “ovozlari”ni ko‘tarib, Xudoning “ovozi” endi yangramasligini so‘radi.

Karnayning sadosi va so‘zlarning ovozi yangradi; bu ovozni eshitganlar esa ularga boshqa so‘z aytilmasligini iltijo qildilar: (Chunki ular buyurilgan narsaga chiday olmas edilar: Agar hatto biror hayvon ham toqqa tegsa, u toshbo‘ron qilinsin yoki nayza bilan sanchib o‘ldirilsin. Va manzara shu qadar dahshatli ediki, Muso: “Men nihoyatda qo‘rqib, titramoqdaman”, dedi.) Ibroniylarga 12:19–21.

Ular “eshitgan” “ovoz” uchinchi farishtaning ogohlantirish xabarining “ovozi”ni ifodalaydi. Ular dahshatli iztirob ichida o‘z “ovozlari” bilan javob berdilar. Yakshanba qonunidagi ovozlar, moy

so‘rayotgan nodon qizlar orqali ham ifodalanadi, dono qizlarning ovozlari esa ularga borib, o‘zlari uchun sotib olishlarini aytadi. Insoniyat uchun inoyat sinovi yopilganda, yakshanba qonuni paytida nodon Adventist qizlar kabi o‘zlarining halok bo‘lganini anglaganlarning “ovozlari”, qoya-toshlar va tog‘lar ustlariga qulab tushishini faryod qiladi. Yakshanba qonuni Sinay tog‘ida qonunning berilishi orqali timsollangan.

“O‘sha tantanali voqea ilohiy qudratning ajoyib namoyon bo‘lishlari oldida, — tobora balandroq va dahshatliroq yangrayotgan sirli karnay sadolari, har bir tog‘ yonbag‘ridan aks-sado berayotgan momaqaldiraq gumburlari, chaqmoqning yaltirashi qattiq va viqorli cho‘qqilarni yoritib turgani, hamda Sinay cho‘qqisida bulut, bo‘ron va quyuq zulmat orasida Xudoning ulug‘vorligi yondiruvchi olov kabi namoyon bo‘lgani oldida, — Yahovaning huzurining bu alomatlari sababli Isroilning yuraklari qo‘rquvdan zaiflashdi va butun jamoa ‘uzoqda turdi’. Hatto Musoning o‘zi ham: ‘Men nihoyatda qo‘rqib, titrayapman’, deb hayqirdi. Shunda to‘qnashayotgan unsurlar uzra Yahovaning ovozi eshitildi; U O‘z qonunining o‘nta amrini bayon qildi.”

“Xudoning buyuk ko‘zgusi Isroil xalqiga ularning haqiqiy holatini ochib berganida, ularning qalblarini dahshat qopladi. Xudoning so‘zlarining qo‘rqinchli qudrati ularga titroq badanlari ko‘tara olgandan ortiqdek tuyuldi. Ular Musodan iltijo qilib dedilar: ‘Sen biz bilan gaplashgin, biz eshitamiz; ammo Xudo biz bilan gaplashmasin, bo‘lmasa o‘lib qolamiz.’ Xudoning buyuk adolat mezonini ularning oldiga qo‘yilganida, ular, har qachongidan ham ko‘ra, pok va muqaddas Xudoning nazarida gunohning naqadar jirkanch ekanini va o‘zlarining aybdorligini anglab yetdilar.” Signs of the Times, March 3, 1881.

Qurbongohdan chiqqan olov yerga tashlanganda, “ovozlar, momaqaldiraqlar, chaqmoqlar va zilzila” yuz beradi. “Momaqaldiraq va chaqmoq” Xudoning hukmlarining ramzlaridir. Yakshanba qonuni paytida Qo‘shma Shtatlar o‘zining “gunoh kosasi”ni to‘la to‘ldirgan bo‘ladi va “milliy murtadlikdan keyin milliy halokat keladi.” “Gunoh kosasi” to‘rtinchi avlodda to‘ladi, chunki yer hayvonining har ikkala shoxi ham tobora kuchayib boruvchi isyonning to‘rt avlodi orqali rivojlanadi. Yakshanba qonuni Xudoning hukmlari, ya‘ni “momaqaldiraqlar va chaqmoqlar” bilan ifodalangan hukmlar yuboriladigan nuqtani belgilaydi va ular to‘rtinchi avlodga yuboriladi.

Egamiylar haqida Rabbii shunday dedi: “To‘rtinchi avlodda ular yana bu yerga qaytib keladilar, chunki amoriylarning gunohi hali to‘lmagan.” Bu xalq o‘zining butparastligi va buzuqligi bilan ko‘zga tashlansa-da, u hali o‘z gunoh kosasini to‘ldirmagan edi, va Xudo uni butkul qirib tashlash haqida buyruq bermas edi. Odamlar ilohiy qudratning alohida ravishda namoyon bo‘lganini ko‘rishlari kerak edi, toki ular uzrsiz qolsinlar. Rahm-shafqatli Yaratuvchi ularning gunohiga to‘rtinchi avlodgacha sabr qilishga tayyor edi. So‘ngra, agar yaxshilik tomon hech qanday o‘zgarish ko‘rinmasa, Uning hukmlari ularning ustiga tushishi kerak edi.

“Cheksiz Zot hamon millatlar bilan hanuz benuqson aniqlik ila hisob yuritib turadi. Uning rahm-shafqati tavbaga chaqiriqlar bilan taqdim etilar ekan, bu hisob ochiq qoladi; ammo raqamlar Xudo belgilab qo‘ygan muayyan miqdorga yetganda, Uning g‘azabining xizmati boshlanadi. Hisob yopiladi. Ilohiy sabr-toqat nihoyasiga yetadi. Ular foydasiga rahm-shafqat endi iltijo qilmaydi.” Testimonies, 5-jild, 208.

Opa Uayt yakshanba qonunidan boshlanadigan hukmlarni “Xudoning vayronkor hukmlari” deb belgilaydi. U, yarim tunda yuz beradigan inqirozga tayyorlanish imkoniga ega bo‘lgan, ammo buni qilishdan bosh tortgan nodon Laodikiya adventistlari uchun endi juda kech ekanini o‘rgatadi. Nodon bokiralar uchun ana shu vayronkor hukmlar davri, haqiqatni hali eshitmaganlar uchun esa “rahmat davri”dir.

“Qaniydi, xalq o‘zlarini ziyorat etish vaqti kelganini bilsa edi! Hali bu zamon uchun bo‘lgan sinovchi haqiqatni eshitmaganlar ko‘p. Xudoning Ruhi kurash olib borayotganlar ham ko‘p. Xudoning vayron qiluvchi hukmlarining vaqti — haqiqat nima ekanini bilib olish imkoniga ega bo‘lmaganlar uchun rahmat vaqtidir. Rabbiy ularga mehr bilan nazar soladi. Uning rahm-shafqatga to‘la yuragi larzaga keladi; Uning qo‘li hanuz qutqarish uchun uzatilgandir, holbuki kirishni istamaganlar uchun eshik yopiqdir.” Guvohliklar, 9-jild, 97.

Yettinchi muhr ochilganda, “ovozlar, momaqaldiraqlar, chaqmoqlar va zilzila” yuz beradi. Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi “zilzila” ilk bor ro‘yobga chiqqan “soat” — Fransuz inqilobi bo‘lgan, o‘sha “soat”ning mukammal bajo bo‘lishi esa yaqin orada keladigan Yakshanba qonunida “yer” maxluqining “zilzilasi”dir. Aynan o‘sha “soat”da yettinchi muhr to‘liq ochiladi. Xoch Yakshanba qonunining timsolidir, va xochda buyuk bir zilzila bo‘lgan.

Iso baland ovoz bilan yana bir bor faryod qilgach, ruhini topshirdi. Va mana, Ma’badning pardasi yuqoridan pastgacha ikkiga yirtildi; yer qaltiradi, qoyalar yorildi. Matto 25:51.

Xochda shaytoniy saltanat ag‘darildi; xuddi Yakshanba qonuni davrida ham shunday bo‘ladi.

“Masih O‘z hayotini, kelib bajarishi lozim bo‘lgan ishni ado etmagunicha, topshirmadi va so‘nggi nafasi bilan: «Tamom bo‘ldi», deb nido qildi. Yuhanno 19:30. Jang g‘alaba bilan yakunlangan edi. Uning o‘ng qo‘li va muqaddas bilagi Unga zafar keltirgan edi. G‘olib sifatida U O‘z bayrog‘ini abadiy yuksakliklarga qoqdi. Farishtalar orasida quvonch yo‘qmidi? Najotkorning g‘alabasi tufayli butun osmon tantana qildi. Shayton mag‘lub bo‘ldi va o‘z saltanati boy berilganini bildi.” Asrlar orzusi, 758.

Xochning zilzilasi Alfa va Omega bo‘lgan “haqiqat”ning timsolidir. “Haqiqat” boshlanish, o‘rta va nihoyadir; u ibroniy alifbosining birinchi, o‘n uchinchi va oxirgi harflarini birlashtirish orqali hosil qilingan ibroniycha so‘zdir. Masih vafot etganida zilzila bo‘ldi, so‘ng Uning tirilishida yana bir zilzila yuz berdi. Xochda avval birinchi zilzila bo‘ldi, so‘ng qabr, keyin esa Uning tirilishidagi zilzila. Har ikkala zilzilada ham qabrlar ochildi.

“Iso xochga osilgan holda: «Tamom bo‘ldi», deb faryod qilganida, qoyalar yorildi, yer larzaga keldi va qabrlardan ba’zilar ochildi. U o‘lim va qabr ustidan g‘olib bo‘lib tirilganida, yer chayqalib turgan bir paytda va osmonning ulug‘vorligi o‘sha muqaddas joy atrofini yoritib turganida, Uning chaqirig‘iga itoat etgan ko‘plab solih o‘liklar Uning tirilganiga guvoh bo‘lish uchun qabrlaridan chiqdilar. Ana shu marhamatga sazovor bo‘lgan, tiriltirilgan azizlar ulug‘langan holda chiqdilar. Ular yaratilishdan tortib hatto Masihning kunlarigacha bo‘lgan har bir davrdan tanlangan va muqaddas zotlar edilar. Shunday qilib, yahudiy rahbarlari Masihning tirilganini yashirishga urinayotgan bir paytda, Xudo qabrlardan bir guruhni chiqarib, Isoning tirilganiga shahodat berishlari va Uning ulug‘vorligini e’lon qilishlari uchun

tanladi.” Early Writings, 184.

Birinchi zilzilada qabrlar ochildi, oxirgi zilzilada esa Masihning qabri ochildi. Vahiy kitobining o‘n birinchi bobida ikki guvoh zilzila bilan ayni bir soatda o‘z qabrlaridan chiqadilar. Zilzila xoch orqali timsollangan yakshanba qonunidir. Shunday ekan, yakshanba qonuni soatida ikkita tirilish bo‘lishi kerak. Birinchisi ayol to‘lg‘oq tutishidan oldin yuz beradigan bir yuz qirq to‘rt mingning tug‘ilishini ifodalaydi, ikkinchisi esa uning to‘lg‘og‘i paytida sodir bo‘ladi. Vahiy kitobining o‘n ikkinchi bobidagi ayol avval temir tayoq bilan xalqlar ustidan hukmronlik qiladigan o‘g‘il bolani hech qanday tug‘ruq og‘riqlarisiz dunyoga keltiradi. So‘ngra yakshanba qonuni paytida uning to‘lg‘oqlari boshlanadi va u ikkinchi farzandni tug‘adi. Avval u Ilyosni tug‘adi, oxirida esa Musoni tug‘adi. Yakshanba qonuni Vahiy kitobining yettinchi bobidagi egizaklarning tirilishi soatidir.

Yettinchi muhr Yakshanba qonuni paytida to‘liq ochilganda, osmonda yarim soat sukut bo‘ladi.

“Lekin Xudo O‘z O‘g‘li bilan birga azob chekdi. Farishtalar Najotkorning iztirobini ko‘rdilar. Ular o‘z Rabbilarini shaytoniy kuchlarning legionlari qurshovida, Uning tabiati titroq uyg‘otuvchi, sirli vahima og‘irligi ostida ezilgan holda ko‘rdilar. Osmonda sukunat hukm surdi. Hech bir arfa chalinmadi. Agar fanolar farishtalar lashkarining hayratini, ular sukutdagi qayg‘u ichida Otaning O‘zining sevimli O‘g‘lidan nur, sevgi va ulug‘vorlik nurlarini ajratayotganini kuzatganlarini ko‘ra olganlarida, gunoh Uning nazarida qanchalik jirkanch ekanini yaxshiroq tushungan bo‘lur edilar.” The Desire of Ages, 693.

Zilzila soatining birinchi yarim soati ikki guvohning birinchi tug‘ilishi yoki tirilishini ifodalaydi. O‘sha yarim soat ichida ikki guvoh muhrlanadi. Ular yakshanba qonunidan oldin muhrlanishi kerak, chunki ular qolgan yarim soat davomida boshqa bolani qabrdan chaqiradigan bayroqdir. Ikkinchi bola faqat yakshanba qonuni inqirozining to‘lg‘oqlari paytida Xudoning muhriga ega erkaklar va ayollarni ko‘rish orqali hayotga keltirilishi mumkin.

“Muqaddas Ruhning ishi dunyoni gunoh, solihlik va hukm haqida ishontirishdir. Dunyo faqat haqiqatga ishonuvchilarning haqiqat orqali muqaddas qilinganini, yuksak va muqaddas tamoyillar asosida amal qilayotganini, Xudoning amrlarini saqlaydiganlar bilan ularni oyoq osti qiladiganlar o‘rtasidagi ajratuvchi chiziqni yuksak, oliy ma’noda namoyon etayotganini ko‘rish orqali ogohlantirilishi mumkin. Ruhning muqaddas qilishi Xudoning muhriga ega bo‘lganlar bilan soxta dam olish kunini saqlaydiganlar o‘rtasidagi farqni ayon qiladi. Sinov kelganda, mahluqning tamg‘asi nima ekani ravshan ko‘rsatiladi. U yakshanbani saqlashdir. Haqiqatni eshitganlaridan keyin ham bu kunni muqaddas deb bilishda davom etadiganlar zamonlar va qonunlarni o‘zgartirishni o‘ylagan gunoh odami imzosini olib yuradilar.” Bible Training School, December 1, 1903.

Ayoldan tug‘ilgan to‘ng‘ichlar — Vahiy kitobida ilk hosil sifatida ta’riflangan yuz qirq to‘rt ming kishidir. Ular yakshanba qonuni uchun bo‘ladigan kurashning inqirozi va ziddiyati paytida boshqa poda tanib olishi lozim bo‘lgan alomatni ifodalaydilar. O‘sha alomat — Shabbatdir; yuz qirq to‘rt ming kishi uni qonunga xilof bo‘lgan zamonda ham mahkam tutadilar. Opa Uayt ularning bayrog‘ini “Amir Immanuilning qonga belangan bayrog‘i” deb ataydi.

“Vahiyda men dahshatli to‘qnashuv ichida bo‘lgan ikki qo‘shinni ko‘rdim. Bir qo‘shinga dunyoning nishonlarini ko‘tarib turgan bayroqlar boshchilik qilardi; boshqasiga esa Shahzoda Emmanuelning qon bilan dog‘langan bayrog‘i boshchilik qilardi. Bayroq ortidan bayroq tuproqda sudralib qolardi, chunki Rabbimizning qo‘shinidagi rota ortidan rota dushman tomoniga qo‘shilar, dushman saflaridagi qabila ortidan qabila esa Xudoning amrlarini saqlovchi xalq bilan birlashardi. Osmon o‘rtasida uchib borayotgan bir farishta Emmanuelning bayrog‘ini ko‘plab qo‘llarga tutqazar ekan, qudratli bir sarkarda baland ovoz bilan shunday deb hayqirdi: ‘Safga turinglar. Xudoning amrlariga va Masihning shahodatiga sodiq bo‘lganlar endi o‘z o‘rinlarini egallasinlar. Ularning orasidan chiqinglar, alohida bo‘linglar, nopok narsaga tegmanglar, shunda Men sizlarni qabul qilaman va sizlarga Ota bo‘laman, sizlar esa Mening o‘g‘illarim va qizlarim bo‘lasizlar. Kim xohlasa, barchasi Egamizning yordamiga, qudratlilarga qarshi Egamizning yordamiga ko‘tarilsin.’” Testimonies, 8-jild, 41.

Qon bilan dog‘langan bayroq — yakshanba qonuni inqirozi vaqtida Xudoning boshqa suruvi ko‘rishi lozim bo‘lgan narsadir. Bu bayroq yuz qirq to‘rt ming tomonidan ko‘tarilgan ko‘tarilayotgan nurdir. Bu bayroq qizil rangdadir, chunki u qon bilan dog‘langan bayroqdir. Bu bayroq Erixo jangida timsollangan edi; o‘shanda Rahob josuslarni qabul qilib, ularni himoya qildi, so‘ng derazasidan qirmizi ipni osib qo‘yish orqali Yoshua qo‘shiniga bo‘ysunishini tan oldi. Rahob yakshanba qonuni inqirozi davrida qirmizi alomatni ko‘rib, uni qabul qiladigan va Yoshua qo‘shiniga itoatga keladigan Xudoning ikkinchi tug‘ilgan farzandlarini ifodalaydi. Rahob ishlatgan qirmizi ip Yoshua qo‘shini uchun Rahobning xonadonini vayron qilmaslik belgisi edi.

Rahob yakshanba qonuni inqirozi paytida hali ham Bobilda bo‘lganlarni ifodalaydi, Yoshua lashkari esa bir yuz qirq to‘rt mingning to‘ng‘ichlarini ifodalaydi. Qirmizi ip Xudoning Shabbatining timsolidir. Qirmizi ip josuslar tomonidan Rahobga berilgan amr bo‘lib, agar u Xudoning himoyasiga erishmoqchi bo‘lsa, unga itoat qilishi lozim edi.

Mana, biz bu yurtga kirganimizda, sen bizni tushirib yuborgan derazaga mana shu qirmizi ipni bog‘lab qo‘yasan; otangni, onangni, aka-ukalaringni va otangning butun xonadonini o‘z uyingga yig‘ib keltirasan. Joshua 2:8.

Hali ham Bobilda bo‘lganlar ko‘rishi lozim bo‘lgan belgi qirmizi ip bilan ifodalanadi; bu Shabbatdir, ammo ayni paytda u ikki egizak o‘rtasidagi farqni ham ko‘rsatadi. Birinchi tug‘ilgan egizak — bir yuz qirq to‘rt mingdir, chunki ular qo‘llarida Shahzoda Immanuilning qonga belangan bayrog‘ini tutadilar.

U xalqlar uchun bir bayroqni tiklaydi, Isroilning quvg‘in qilinganlarini jamlaydi va Yahudoning tarqalib ketganlarini yerning to‘rt burchagidan to‘playdi. Efrayimning hasadi ham yo‘qoladi, Yahudoning dushmanlari esa qirib tashlanadi: Efrayim Yahudoga hasad qilmaydi, Yahudo ham Efrayimga ozor bermaydi. Balki ular g‘arb tomonga, Filistlarning yelkalariga uchib boradilar; sharqdagilarni birgalikda talaydilar; Edom va Mo‘ab ustiga qo‘llarini qo‘yadilar; Ammon o‘g‘illari esa ularga itoat etadilar. Ishayo 11:12–14.

To‘ng‘ich egizakda qirmizi belgi bor; bu to‘ng‘ichni belgilaydigan qirmizi ipdir. To‘ng‘ich egizak Zorax, ikkinchi tug‘ilgan esa Forasdir.

Va u tug‘ayotgan paytda, mana, uning qornida egizaklar bor edi. Va u tug‘ayotganida, ulardan biri qo‘lini chiqardi; shunda doya uning qo‘liga qirmizi ipni bog‘lab: “Birinci bo‘lib shu chiqdi”, dedi. Ammo u qo‘lini qaytarib olganida, mana, uning ukasi chiqdi; shunda u dedi: “Sen qanday yorib chiqding? Bu yorilish sening ustingga bo‘lsin”. Shu bois uning nomi Pharez deb ataldi. So‘ng qo‘lida qirmizi ip bog‘langan ukasi chiqdi; va uning nomi Zarah deb ataldi. Ibtido 38:27–30.

Zarah ko‘tarilayotgan nur degan ma‘noni, Pharez esa yorib chiqish degan ma‘noni anglatadi. Egizak Pharez o‘z egizak akasi Zarahning qo‘lidagi qirmizi ip belgisi ko‘tarilayotgan nurini ko‘rganida, u “yorib chiqadi”, ya‘ni Bobildan chiqib keladi. Zarahning qirmizi ipning ko‘tarilayotgan nurini tan olishi, oxirida tug‘ilgan egizakning birinchi tug‘ilgan egizakka bo‘ysunishini ko‘rsatadi.

Va ular sharqdan ham, g‘arbdan ham, shimoldan ham, janubdan ham kelib, Xudoning Shohligida o‘tiradilar. Va mana, oxirgilardan birinchilar bo‘ladiganlari bor, va birinchilardan oxirgilar bo‘ladiganlari bor. Luqo 13:29, 30.

Yetti momaqaldiroqning yashirin tarixi uchta yo‘l-belgini aniqlab beradi. Birinchi va oxirgi yo‘l-belgilar ko‘ngil qolishlardir. Birinchi ko‘ngil qolish bilan Yarim tun nidosi xabari orasidagi davr kutish vaqtidir. Ikkinchi yo‘l-belgi bo‘lgan Yarim tun nidosidan boshlab vaqt muhirlash vaqtidir. Muhirlash vaqti bo‘lgan bu davr oxirgi ko‘ngil qolish bilan nihoyasiga yetadi.

Yetti momaqaldiroqning yashirin tarixi uchta yo‘l-belgini aniqlab beradi. Birinchi va oxirgi yo‘l-belgilar — zilzila paytida qabrlarning ochilishidir. Birinchi qabrning ochilishidan Yarim Tun Faryodi xabarigacha bo‘lgan davr — kechikish vaqtidir. Ikkinchi yo‘l-belgi bo‘lgan Yarim Tun Faryodidan boshlab, vaqt davri muhrlanish vaqtidir. Muhrlanish vaqti bo‘lgan bu davr oxirgi qabrning ochilishi bilan yakunlanadi.

Yetti momaqaldiroqning yashirin tarixidagi uch bosqichning bu ikki guvohiga Masihning o‘limi va tirilishi ham shahodat beradi. Qabrning birinchi ochilishi Masihning suvli qabrga cho‘mishi bilan ramziy ifodalandi, so‘nggi qabr esa xoch edi. Masihning cho‘mishi bilan xoch orasida Masih O‘z xabarini e‘lon qildi; bu Yarim tun faryodining timsoli edi. U bu e‘lonni bir ming ikki yuz oltmish kun ichida bajo keltirdi. Xochdan keyin esa, O‘z shogirdlari shaxsida, Yarim tun faryodi xabari Istefanning o‘limigacha bir ming ikki yuz oltmish kun davomida takrorlandi.

Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi ikki guvoh O‘rtatungi Nido xabarini bir ming ikki yuz oltmish kun davomida yetkazish qudrati bilan ta‘minlangan edi. Shundan so‘ng ular o‘ldirildi va ko‘chalarda bir ming ikki yuz oltmish kun yotqizib qo‘yildi; nihoyat, ular yana hayotga qaytarilib, qudrat bilan ta‘minlandilar.

Keyingi maqolada biz bu haqiqatlarni tadqiq etishni davom ettiramiz.

“Agar jonning Xudoga chinakamiga tavba bilan qaytishi bo‘lmasa; agar Xudoning hayotbaxsh nafasi jonni ruhiy hayotga jonlantirmasa; agar haqiqatga e‘tiqod qiluvchilar osmondan tug‘ilgan tamoyil tomonidan harakatga keltirilmasa, ular abadiy yashab turadigan va boqiy qoladigan chirimas urug‘dan tug‘ilgan emaslar. Agar ular Masihning solihligiga o‘zlarining

yagona kafolati sifatida ishonmasalar; agar ular Uning fe'l-atvoridan namuna olmasalar, Uning ruhi bilan mehnat qilmasalar, ular yalang'ochdirlar, ular Uning solihligi libosini kiymaganlar. O'liklar ko'pincha tiriklar qatorida ko'rsatiladi; chunki najotni o'z tushunchalariga ko'ra amalga oshirayotganlar deb hisoblovchilar ichida, Xudoning O'zining ezgu iroda-maqsadiga muvofiq xohlashni ham, bajarishni ham hosil qiluvchi amali yo'qdir."

"Bu toifa Hizqiyol vahiyda ko'rgan quruq suyaklar vodiysi orqali juda yaxshi ifodalangan."
Review and Herald, 1893-yil 17-yanvar.